

Sygn. akt I UK 478/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanych: D. Ł. i Syndyka Masy Upadłości K. Spółki z
ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w O.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 września 2020 r.,
skargi kasacyjnej S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. się od wyroku
Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 31 stycznia 2019 r. oddalił apelację skarżącej S. sp. z o.o. w B. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z 10 października 2017 r., który oddalił jej odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z 6 listopada 2014 r., stwierdzającej, że zainteresowany D.Ł. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu od 1 lutego 2013 r. do 30 września 2014 r. jako pracownik skarżącej spółki.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano, że jest oczywiście uzasadniona ze względu na zarzuty:

- naruszenia prawa materialnego art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 23¹ k.p.;
- naruszenia prawa procesowego art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.;
- naruszenia prawa procesowego – art. 321 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c.,
- oraz naruszenia prawa procesowego to jest art. 98 k.p.c. w zw. z art. 477¹¹ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazuje, że jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) i dlatego nie został uwzględniony.

Zarzuty i uzasadnienie wniosku pomijają pełną podstawę prawną oddalenia odwołania i oddalenia apelacji. Otóż Sąd pierwszej instancji i Sąd drugiej instancji wcale nie poprzestały na analizie prawnej stanu faktycznego przez prymat art. 23¹ k.p. Uzasadniania wyroków obu Sądów idą dalej niż twierdzenie, że nie spełniły się warunki do zastosowania art. 23¹ k.p. Otóż Sąd pierwszej instancji wyraźnie stwierdził w uzasadnieniu wyroku, że *„dokonanie czynności prawnych w sposób sprzeczny ze standardami ochrony pracownika na tle art. 23¹ k.p. należy uznać za działanie sprzeczne z prawem, o którym mowa w treści art. 58 § 1 k.c., a tym samym nieważne. Przepisany skutek nieważności oznacza, że nie doszło do zmiany pracodawcy, a tym samym płatnika składek ...”*. Taką podstawę rozstrzygnięcia przyjął, też Sąd Apelacyjny, gdyż stwierdził, *„że działanie stron opisywanych umów – porozumień należało uznać za działanie sprzeczne z prawem, o którym mowa w treści art. 58 § 1 k.c., stanowiące nadużycie posiadanej pozycji w odniesieniu do zatrudnionych pracowników. Wzmocnieniu tej argumentacji służy przypomnienie, że w rzeczywistości K. nie opłacała wymaganych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zainteresowanego jako formalnie swojego pracownika, co ma fundamentalne znaczenie dla przyszłych uprawnień*

emerytalnych D. Ł. jako pracownika, wpływając w sposób bezpośredni na wysokość jego przyszłego świadczenia emerytalnego”.

Rzecz zatem w tym, że zasadniczą podstawą rozstrzygnięcia jest szczególna regulacja z art. 58 § 1 k.c. i stwierdzenie nieważności umów a nie ocena sporu tylko ze względu na przesłanki z art. 23¹ k.p.

Chodzi o to, że skarżący nie zarzuca naruszenia art. 58 § 1 k.c. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (nawet w podstawie kasacyjnej skargi – art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., choć podstawa kasacyjna stanowi odrębny element skargi i nie podlega rozpoznaniu na etapie przedsądu).

Innymi słowy, skoro skarga kasacyjna podlega rozpoznaniu tylko w granicach zarzutów jej podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), to regulacja ta ma odpowiednie zastosowanie na etapie przedsądu, wszak znaczenie ma dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a nie sama zasadność zarzutów skargi kasacyjnej (*a contrario* art. 398¹⁴ k.p.c.). Innymi słowy na etapie przedsądu ocenie podlega tylko sam wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej z jego zarzutami. Brak zarzutu naruszenia art. 58 § 1 k.c. nie pozwala stwierdzić oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Do tej negatywnej oceny należy dodać także brak we wniosku zarzutu naruszenia art. 22 § 1 k.p. (również w podstawie kasacyjnej skargi). Otóż z uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (*in fine*) jednoznacznie wynika, iż Sąd Apelacyjny stwierdził stosunek pracy między D. Ł. i skarżącą spółką S. (*„Apelująca jako jeden z wielu podmiotów na terenie kraju działaniom tym bezrefleksyjnie uległa, kreując formalnie stan faktyczny, nie znajdujący odzwierciedlenia w rzeczywistości, w szczególności w zakresie relacji łączących ją z D. Ł., który także w spornym okresie od 1 lutego 2013 r. do 31 marca 2013 r., analogicznie jak w okresie późniejszym – od 1 kwietnia 2013 r., nieprzerwanie wykonywał pracę na rzecz S. sp. z o.o., na jej ryzyko, pod nadzorem jej pracowników, przy użyciu jej sprzętu (pojazdu samochodowego) i uzyskując wynagrodzenie z pochodzących od niej środków finansowych, realizując tym samym wszystkie przesłanki art. 22 § 1 k.p.”*). Oznacza to, że wyrok oparty jest na ustaleniu i rozstrzygnięciu, iż w spornym okresie zainteresowanego łączył stosunek pracy ze spółką S. a nie ze spółką K. Takie rozstrzygnięcie wynika również z wyroku Sądu pierwszej instancji, który

wskazał w uzasadnieniu, że „Nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, iż D. Ł. jako zleceniobiorca pracował na rzecz odwołującego a następnie został zatrudniony przez firmę K. ... gdyż w stanie faktycznym jego sytuacja się nie zmieniła, zatem brak możliwości przyjęcia, iż K.w okresie od 1 lutego do 31 marca 2013 r. była pracodawcą D. Ł. Stosunek pracy między D. Ł. a K..... nie odpowiadał bowiem treści art. 22 k.p.”. Przywołuje się te fragmenty uzasadnienia dla wskazania, że rozstrzygnięcie Sądu powszechnego jest jednoznaczne w stwierdzeniu o braku stosunku pracy ze spółką K.

Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy ani skargi kasacyjnej na etapie przedsądu. lecz tylko ocenia sam wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej. Wskazana podstawa rozstrzygnięcia uzasadnia stwierdzenie, że brak we wniosku zarzutów naruszenia art. 58 § 1 k.c. oraz art. 22 k.p. nie pozwala przyjąć, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zarzuty wniosku nie pozwalają na odmienną ocenę. Przepis art. 83 ust. 1a ustawy systemowej nie oznacza, że przed jego wprowadzeniem pozwany organ rentowy nie miał prawa weryfikacji zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego i ustalenia rzeczywistego płatnika, czyli do kontroli tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Zestawienie tego przepisu w zarzucie z art. 23¹ k.p. nie zmienia powyższej oceny, bowiem prawo materialne zależy od ustalonego stanu faktycznego, a ten dał podstawę do rozstrzygnięcia o braku podstaw do zmiany pracodawcy na mocy umowy między spółkami. Stan faktyczny, na którym oparto zaskarżony wyrok wiąże w ocenie zarzutów podstawy kasacyjnej, a zatem także w ocenie zarzutu podstawy przedsądu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zarzuty procesowe mają znaczenie, jeżeli uchybienie im mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Taką miarą ocenia się zarzuty procesowej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) i dlatego tym bardziej jest aktualna w odniesieniu do zarzutów szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono kwalifikuje określone czynności i zachowania podmiotów prawa, w sporze sądowym zaś determinuje zakres postępowania koniecznego dla wyjaśnienia spornych okoliczności. Innymi słowy każdy zarzut procesowy podlega indywidulanej a nie zbiorczej ocenie w aspekcie naruszenia i wpływu na wynik sprawy, czyli na zastosowanie prawa materialnego. Punktem odniesienia są zatem

art. 22 k.p. i art. 58 § 1 k.c., stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. Nie wystarcza zatem kumulacja (koniunkcja) naruszenia kilku przepisów w zarzucie wniosku – art. 382, 378 § 1, 328 § 2 k.p.c. bez ich indywidualnej (samodzielnej) analizy. Skarżący trzyma się twierdzenia, że decydować ma umowa zainteresowanego ze spółką K., co jak wskazano wyżej nie jest podstawą faktyczną i prawną rozstrzygnięcia, bowiem umowa ta nie decydowała w sprawie. Jeżeli do tej kwestii odnoszą się wskazane zarzuty procesowe, to nie mają wpływu na wynik sprawy, gdyż podstawa rozstrzygnięcia jest szersza niż sama umowa zainteresowanego ze spółką. Nie została pominięta jako element stanu faktycznego i w prawnej ocenie, co najmniej pośrednio, przez Sąd Apelacyjny. Art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. nie zostały zatem naruszone, a na pewno w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy. Z kolei art. 328 § 2 k.p.c. nie jest prawną płaszczyzną podważania podstawy faktycznej i prawnej wyroku, pomijając, że przepis ten odnosi się tylko do samego uzasadnienia wyroku, sporządzanego po jego wydaniu. Z uzasadnienia wyroku Sąd powszechnego wynika, iż w sprawie nie decydowały art. 23¹ k.p. i indywidualna umowa zainteresowanego ze spółką K. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi nie przedstawia argumentacji prawnej, którą można by uznać za powiązaną z dalszymi zarzutami procesowymi, czyli naruszenia art. 321 k.p.c. w zw., z art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p., art. 98 k.p. w zw. z art. 477¹¹ § 2 k.p.c.

Z tych motywów uprawnione jest stwierdzenie, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).